

UVODNA REČ

Nastavljamo gde smo stali. Nastavljamo svetlu kulturnu tradiciju jugoslovenskog Jevrejstva onde gde je ono voljom nečoveka trebalo da bude istrebljeno i za navek ugašeno. Nastavljamo da bi se i dalje čuo naš glas na braniku napretka, na barikadama sveg naprednog čovečanstva, baš naš glas, jer je on simbol jedne od naj-sudbonosnijih pobeda u istoriji i jer je to glas prkosa nečoveku, onom i svakom drugom koji bi se nakanio da poče njegovim stopama. Jer, eto, mi smo ostali živi. Živimo i slobodno dišemo, bez straha i bez more, otvorenih očiju i uzdignuta čela, mislimo i stvaramo i izivljujemo se kao kulturni ljudi među kulturnim ljudima, kao kulturnar narod među kulturnim narodima. I uprkos tome što nas je ostalo svega jedan na nekih deset, u nama ima života, te kao što smo nekada govorili kroz stupce „Židova“, „Jevrejskog glasa“, „Židovske svijesti“, „Gideona“, „Hanoara“ i „Omanuta“ i ostalih jevrejskih listova i časopisa do Drugog svetskog rata, upravo dotle dok monarho-fašistički režim nije počeo da pokazuje svoje pravo lice — tako mi danas izlazimo pred javnost sa ovim našim Almanahom, ponosni na svoju socijalističku domovinu u kojoj je to svakom njenom narodu dano i omogućeno.

Naš Almanah treba da bude, s jedne strane, veran odraz nacionalnog i kulturnog izivljavanja jevrejske zajednice u Jugoslaviji, a, s druge strane, da bude ogledalo zbivanja u jevrejskom svetu uopšte, kako u Izraelu tako i po drugim zemljama.

Međutim, ne sme se smetnuti s uma da je ovo naš prvi Almanah posle Oslobođenja. S obzirom na to prirodno je što je Almanah velikim delom okrenut prošlosti, bližoj, ali i daljoj. Ta prošlost je bremenita optužbama i takva ona ima mnogo toga da kaže ne samo nama nego čovečanstvu današnjice uopšte. I kad se ono sprema da najzad zakorači drugim putem da bi spaslo sebe, onda neka onima koji krče te nove puteve ne prestane da lebdi pred očima i zvoni u ušima ovaj naš, jevrejski memento! Mi optužujemo! I, na žalost, mi ćemo još vrlo, vrlo dugo morati da optužujemo. I utoliko više i utoliko glasnije ukoliko politička konstelacija može da zavede izvesne faktore nekih zemalja da zaboravljaju, jer mi nećemo zaboraviti! ...

No ovaj naš Almanah nije samo svedočanstvo o bezbrojnim žrtvama i mučenicima, o masovnom uništavanju ljudskih života kakvo istorija ne pamti — on je i dokumenat otpora koji su naši Jevreji pružali mračnim silama još pre Drugog svetskog rata, kao pojedinci, kao saradnici jevrejskih omladinskih i drugih društava napredne ideološke orijentacije, kao članovi SKOJ-a i Komunističke partije. On je dokumenat o našem relativno znatnom učešću u oslobodilačkoj borbi naroda Jugoslavije kao i u borbama drugih naroda koji su se suprostavili apokaliptičkoj fašističkoj koaliciji; o učešću ali i o izvojevanoj pobedi i otud, sav prožet verom u budućnost, ponavlja pesnikovu reč „Živjeće ovaj narod“ ...

Sem o davnoj prošlosti naše zajednice, sem o novijoj istoriji s njenim martirima i borcima, ovaj prvi naš Almanah govori i o savremenim nastojanjima Jevreja u Jugoslaviji, koji u okviru opštih napora svoje zemlje rade na rešavanju svojih specifičnih socijalnih i kulturnih problema. Na kraju, Almanah odražava život, i onog dela jugoslovenskog Jevrejstva koji se uvrstio u redove graditelja mlade države Izrael i koji tamo treba da doprinese opštoj borbi ljudi dobre volje predvođenih davnim humanističkim idealima čovečanstva.

Napominjemo da je ovaj Almanah iz tehničkih razloga izišao sa izvesnim zakašnjenjem, da su, prema tome neki članci morali malo izgubiti u aktuelnosti.

Redakcija